

Міністерство освіти і науки України
Рівненська обласна державна адміністрація
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Національний університет “Острозька академія”
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет

*Присвячується 15-річчю художньо-
педагогічного факультету*

**«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»**

*Матеріали III Всеукраїнської науково-
методичної конференції*

18-20 травня 2006 року

Рівне – 2006

ББК 74.58+8840
УДК 379.82

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

Редакційна колегія:

Руслан Постолюський – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробйов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 11 від 30.06.2006 р.)

ISBN 966-7631-96-1

©Рівненський державний гуманітарний університет

силуетів, кольірних плям, ліній; переважно це мотиви рослин та зооморфних (тваринних) форм, для яких характерна тонка проробка; дрібні форми, ажурність орнаментики, влпстива східному мистецтву, зокрема персидській мініатюрі. Косміаді виріс на Кавказі, і як свідчить його творчість про вплив мистецтва Азійського регіону знайшов свій слід. Учні Косміаді розробляли ескізи конкретних виробів, про що свідчать ескізи комірців [4] тонко декорованих, пророблених орнаментальними мотивами. Ескізи виконані на високому рівні, це говорить про те, що педагог навчав учнів професійній культурі, подачі творчої думки. Проекти були втілені в текстильних мануфактурах міст Гамбурга та Лодзі. Вперше з результатами педагогічної діяльності Г. Косміаді мала можливість ознайомитись громадськість на виставках в м. Рівному (1922 р.) та у Варшаві (1925 р.).

Виставка робіт учнів та Г. Косміаді мала великий успіх, про що свідчать відгуки в пресі [4]. Особливо відзначалися роботи Чеслава Кур'ятта (портрет жінки художника Г. Косміаді, портрети Турчинських та композиції «Моя муза», «Загадки життя»).

Учень Г. Косміаді продовжив навчання у Варшавській Академії мистецтв і став успішним художником. У 1937 році роботи учнів Г. Косміаді експонувались на Виставці в Парижі. Художня критика відзначила високий художній рівень робіт, вправне володіння малюнком, вмінням komponувати і вплив східного мистецтва в композиціях учнів. Учасники робіт були нагороджені Дипломом Паризької Виставки [4]. Професура Варшавської Академії, що мала можливість ознайомитись з художніми доробками гімназистів в м. Рівному, відзначала не тільки високий професійний рівень робіт, але й досконалість педагогічної методики Г. Косміаді [4].

Вищесказане свідчить про високу оцінку ролі Вчителя, його педагогічного впливу, що спрямовувався на розкриття таланту обдарованої молоді. Г. Косміаді успішно працював у жанрі живопису, графіки, театральнорекорацийного мистецтва що результативно знаходить продовження в творчості його учнів. Цьому передувала активна педагогічна співпраця педагога Г. Косміаді з учнями, з молоддю. В основі його педагогічних принципів лежала педагогічна творча співпраця, яка давала можливість не тільки підготувати цілу групу професійних художників, але й розвитку в учнів високих якостей морально-етичного порядку [4].

Цінним у педагогічній діяльності Г. Косміаді є: по-перше він продовжив педагогічні традиції викладання свого вчителя В. Серова; по-друге вперше в Волинському регіоні була створена система викладання, що поєднувала традиційне викладання з викладанням засад декоративно-прикладного мистецтва і, таким чином, відповідало потребам часу.

Цей педагогічний досвід повинен знайти продовження в роботі теперішніх викладачів образотворчого мистецтва та підготовці студентів художньо-педагогічної спеціалізації.

*Олег Городецький, викладач кафедри
українознавства РДГУ*

КОМПОЗИЦІЙНА РОБОТА З ІЛЮСТРАЦІЄЮ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Проблема творчого розвитку особистості у вищій школі і досі актуальна, адже нові сучасні вимоги суспільства до образотворчого мистецтва вимагають від митця не лише майстерності виконання роботи, але й особистісної манери та індивідуальних особливостей мовної виразності, що надають творам митця неповторного характеру. Саме розвиток творчої особистості студента є одним із центральних завдань у композиційній роботі. Особливо виразного характеру ці проблеми набувають при більш професійно складних творчих роботах студентів, а саме ілюстрації літературного твору. Адже в композиційній роботі з ілюстрацією художник, з одного боку, намагається зрозуміти і розвинути проблематику твору, допомогти читачеві сприйняти задум автора, а з іншого – художник має залишитися самим собою, доповнити своїм баченням літературний твір. За таких умов індивідуальність митця вступає в діалогічне спілкування з досвідом попередніх форм культури, з представниками різних вікових груп та специфічними вимогами до художнього матеріалу, що базується на особливості ілюстрації та книгодрукування. Сучасний технічний розвиток суспільства спонукає по-новому оцінити можливості художньо-комп'ютерної графіки і відповідно ставить нові, складніші вимоги перед студентами стосовно їхньої професійної підготовки. У свою чергу розкриваються нові перспективи навчально-виховного процесу, зумовлені специфікою даної спеціалізації. Так, видатний художник-педагог К. Брюллов вважав одним з недоліків навчання в академії мистецтв ігнорування особистості студента: “Не можна давати настанови учню, ґрунтуючись лише на наказах та особистісному авторитеті. Художник не машина, він повинен мислити самостійно” [8].

Сучасна педагогіка пропонує багато різних шляхів вирішення цієї проблеми. Як один з методів розвитку творчої особистості студента інноваційна педагогіка пропонує концептуальні засади технології “діалогу культур”. Проте специфічні особливості композиційної роботи над ілюстративним матеріалом вимагають ґрунтового аналізу можливостей використання сучасних інноваційних технологій, що й стає головним завданням у навчально-виховному процесі. У такому випадку можливо досягнути якісного поліпшення творчої виразності робіт студента, їх професійності та художньої цінності.

Творча діяльність людини розвивається двох різних напрямках: з одного боку – бажання відобразити в графіці, скульптурі або живописі об'єкти і явища навколишнього світу, а з іншого – намагання створити форми, що не існують у природі, а творенні уявою та фантазією людини. Ці два напрямки художньої творчості

і ремесла людини виявляються на всіх етапах розвитку людської культури, кожного разу набуваючи нових специфічних якостей [3]. Високого рівня зображення форм студенти досягають передусім на дисциплінах рисунку та живопису за допомогою етюдів, академічних постановок та навчальних вправ. Якщо говорити про розвиток творчої особистості, то основна складова її припадає на дисципліну “композиція”, адже композиція слугує лише засобом для вираження авторської думки. У цьому випадку необхідно з особливою обережністю підходити до індивідуальності студента. Видатний художник та педагог П.П.Чистяков стверджував: “Кожний талант має свою особливу мову, і тому вчити манері не потрібно, а варто просто навчати правильно, тобто так, як підказує нам натура. Манірність притаманна кожному своя. Навіщо я її буду в зародку знищувати в учня” [9].

Як навчальний предмет у загальній системі підготовки фахівця художньої графіки, композиція вивчає найважливіші питання головної художньої форми твору мистецтва з метою вивчення закономірностей створення творів і навчання студентів основам цього складного процесу. Саме слово “композиція” в перекладі з латинської мови означає поєднання, зв’язок, побудова, структура. Композиція – це створення окремих частин, складання елементів у певному порядку, їхній взаємозв’язок, що переходить в гармонію цілого [10]. Іншими словами, це об’єднання окремих елементів твору в єдине художнє ціле, у якому в конкретній зоровій формі найбільш яскраво розкривається зміст. Проте саме по собі вивчення законів композиції не може замінити живої творчості, творчої інтуїції. Разом з тим знання цих законів дає ту підготовку, без якої не можна професійно працювати.

Процес створення композицій включає питання творчості, техніки, майстерності, світосприйняття. При створенні композиції художник відображає реалії дійсності, але реалії проходять трансформацію через світогляд, емоційний та психологічний стан. Саме ці фактори і надають індивідуального характеру композиції. Усі ці чуттєві відображення світу лежать в основі процесу мислення. Мислення – це опосередковане відображення дійсності людиною в її суттєвих зв’язках та стосунках [2]. Митець повинен прорахувати, який вплив на глядача буде мати його ілюстрація. Тому лише вдумливо й аналітично відображаючи суттєві епізоди твору в ілюстрації, можна досягнути бажаної мети. Адже складність роботи художника над ілюстрацією полягає в тому, що художні образи не відіграють самостійної ролі, а тісно пов’язані з авторським текстом та специфічними поліграфічними вимогами до кінцевого продукту. Тому для успішної творчої роботи необхідна висока загальна культура, всебічно та повноцінно розвинуте мислення. Цього можна досягнути безпосереднім використанням на заняттях концептуальних засад технології “діалогу культур”.

Мислення особистості повинно вступати в діалогічне спілкування з попередніми формами культури, а також із представниками різних поколінь, які взаємодіють у єдиному часовому просторі. Це зумовлено тим, що повноцінно зрозуміти проблематику створення ілюстрації можна, лише помістивши її у простір різних культурних розумінь, від минулого до теперішнього, а також розглянувши у площині сьогодення, у взаємодоповненні сучасних культур [6].

У такому сенсі концептуальні засади інноваційної технології “діалогу культур” розглядають процес становлення особистості як діалог різних історичних епох, як вільне спілкування вихованців і педагогів, молодих і старших товаришів. Цей діалог досягає мети лише тоді, коли зіткнення різних точок зору, суперечки і єдність поглядів, думок, оцінок постійно спираються на внутрішній діалог особистості. Ці два види діалогу і є джерелом творчого саморозвитку особистості. На думку теоретиків “діалогу культур”, психологія і педагогіка повинні виходити з глобальних особливостей сучасного мислення й актуальних форм діяльності, сприяти переорієнтації від “людини освіченої” до “людини культури”. Це потребує відповідних форм організації навчального процесу, методів викладання, змісту освіти [6].

Згідно з технологією “діалогу культур” діалог постає як форма організації навчання і як принцип організації змісту науки, а своїм завданням вважає не тільки передавання знань, прилучення до культури, формування певного бачення світу, а й розвиток і збереження особистісної логіки, творчої уяви. Так, І.М.Крамской говорив: “Композиції неможливо навчитися до тих пір, поки художник не навчиться спостерігати і самостійно помічати цікаве та важливе. Лише з цього моменту відкривається для нього можливість вираження поміченого по суті...” [1]. Така концепція освіти передбачає створення особистістю власної, притаманної лише їй культури. Вона формується разом з культурою предмета, культурою іншої людини, зберігається назавжди і вступає у спілкування з іншими культурами. При цьому відчутну роль відіграють індивідуальні відмінності, оскільки особливості мислення індивіда в умовах діалогічної освіти можуть виявляти себе по-різному. Найхарактернішою особливістю такого навчання є діалог педагога і студента, під час якого студент виявляє свою неповторну і відповідальну позицію, а не просто засвоює пропоновані йому знання. Педагог у такому випадку постає не “транслятором” незалежного від нього і студента знання, не розв’язує проблем “вирівнювання” студентів. Кожна особистість із власними, тільки їй притаманними особливостями мислення, способу бачення світу реалізує власну культурну позицію [6]. Робота студентів полягає у створенні авторських творів у контексті діалогу з цією культурою та міжкультурного діалогу, що базується на законах і принципах композиції.

На заняттях-діалогах педагог не прагне привести всіх до однієї правильної точки зору, а допомагає в складному процесі зародження та виявлення власної думки. Адже існує безкінечна кількість потенційно задовільних комбінацій у композиції. Проте жодна з них не є єдино правильною естетично. Хоча деякі можуть здатися кращими, ніж інші.

Безперечно, через мистецтво художник передусім виражає своє естетичне ставлення до дійсності, виявляє власні думки, переконання, погляди. При створенні композиції на основі словесного опису чи умовного зображення відтворюваних предметів і явищ активно працює відтворювальна уява [10]. У свою чергу вона базується на власних естетичних та культурних переконаннях і відображеннях дійсності. Лише у випадку

глибокого, повноцінного та всеохоплюючого діалогу особистості, що спирається як на внутрішні персональні, так і на зовнішні переконання, суперечки, узагальнення думок, можна говорити про творчу особистість, що готова демонструвати своє ставлення до дійсності. Творча уява дозволяє самостійно виявляти своє ставлення до навколишнього світу, створювати нові, оригінальні художні образи, що базуються на естетичних переконаннях митця. „Фантазія у художника не обмежується тим, що вона уявляє ті чи інші предмети, вона ще комбінує їх відповідно до тієї цілі, до якої він прагне; вона створює картини, образи, які художник створює за власним вольовим бажанням” [4].

На сучасну людину спрямований потік різноманітної візуальної інформації: рисунків, символів, знаків, логотипів, рекламної продукції і т.д. – яка трапляється їй на кожному кроці. У літературі зростає кількість символічних та абстрактних графіко-ілюстративних положень, які можна зрозуміти, лише ознайомившись зі способом їх читання і маючи певний рівень графіко-візуальної культури [5]. Потреби і значення наукових досліджень ілюстративно-графічного матеріалу очевидні, враховуючи, що цей матеріал дедалі більше впливає на формування особистості і значною мірою сприяє успішному навчанню. Він є також засобом відображення реалій дійсності, яка детермінує формування поглядів на світ. Також важливо забезпечити повний психолого-педагогічний, естетичний та етнокультурний вплив на особистість за допомогою ілюстративно – графічного матеріалу. Цього можливо досягнути, якщо досконало вивчити і науково визначити, які ілюстрації необхідно внести в книгу, враховуючи всі особливості соціальної групи населення та особливості сприйняття матеріалу цією групою. Адже психологічний формат сприйняття не завжди відповідає психологічному формату творчості.

Сприйняття – це відображення предметів та явищ у сукупності їхніх властивостей і частин при безпосередньому впливі їх на органи чуття [2]. Закони композиції повністю повинні підкорятися законам сприйняття і слугувати встановленню реактивного зворотного зв'язку між автором та споживачем художнього твору. Якщо психологія візуального сприйняття не є контрольованою нашою свідомістю повною мірою, то психологія творчості більшою мірою є продуктом свідомості. Задля забезпечення сумісності цих двох понять і задля приведення їх до єдиного формату художник звертається до законів композиції, яким підпорядковуються художні образи, ідея твору. Зміст художнього твору виникає в голові художника як задум, проте часто він диктується конкретним функціональним призначенням і відповідно вимогами до нього. Взаємодія слова і пластично-візуального образу визначається специфікою мистецтва книжної графіки [7].

З розвитком науки і друкованих книг графічно-ілюстративному матеріалу приділяють дедалі більше уваги в процесі навчання, а сучасний підручник без них неможливо уявити.

Ілюстративна діяльність – справа складна і делікатна. Перед тим, як розпочати ілюстрування, потрібно визначити, який текст необхідно проілюструвати, а точніше скільки ілюстрацій необхідно створити і які види їх повинні бути представлені, що повинна відобразити ілюстрація, як показати об'єкти дійсності, враховуючи специфіку текстового матеріалу, (реалістично, символічно, символістико-абстрактно), де повинна бути розміщена кожна ілюстрація, на якій сторінці, який повинен бути її розмір і т.д. Коли всі ілюстрації знайдені, необхідно встановити, який ступінь інформативності несе кожна ілюстрація, як і наскільки вона впливає на активізацію мислення, спонукає до мотивації, допомагає зрозуміти текст, сформувані наукові погляди, розвиває естетичну культуру, несе національно-фольклорне забарвлення і т.д.

Так, готуючись до роботи над оформленням поеми Т.Шевченка “Гайдамаки” і прагнучи точно передати історичну обстановку, одяг, тип обличчя, пейзаж, О.Сластьон переглянув багато старовинних художніх альбомів, здійснив кілька подорожей на Україну, де збирав і замальовував етнографічні малюнки. У процесі цієї творчої підготовки художник мав можливість познайомитись із зразками народного мистецтва, що позначилось на його творчості. Сам вибір О.Сластьона щодо ілюстрування поеми “Гайдамаки” не випадковий. Народні майстри часто зверталися до зображення боротьби народу проти загарбників і тиранів, сам гайдамацький рух залишив глибокий слід у всіх галузях народної творчості і в народній картині [12].

Успіх ілюстрації залежить не лише від майстерності ілюстратора, але й від добору ним у творі сюжетів для своїх малюнків, від його тлумачення цих сюжетів, від його світогляду. В ілюстрації завжди відображається ставлення художника до замальованих подій та героїв.

Розміри і техніка виконання ілюстрації перебувають у взаємозалежності зі змістом книги і всім її оформленням. Як частина загального оформлення книги, ілюстрація поділяється на такі види: полосні та півполосні – тобто займають цілу сторінку чи її половину, оборочні – маленькі малюнки, оточені текстом, заставки та кінцівки – невеликі малюнки зазвичай загального змісту, не пов'язані з конкретним епізодом. Іноді це можуть бути орнаментальні композиції, що розпочинають чи закінчують частину твору [11].

Ілюстрація – це важливий елемент книги. Сучасний підручник неможливо уявити без ілюстративного матеріалу. Для того, щоб ілюстрація виконувала функцію наочності, вона повинна задовольняти дві вимоги: точність змісту і виразність форми.

Точність змісту – це наукова цінність ілюстрації, в іншому випадку б зникла її виховно-навчальна роль. Дотримуючись цієї вимоги, ілюстрацію необхідно перевіряти на відповідність до подій, проводити попереджувальну роботу.

Виразність форми – це також важлива особливість ілюстрації. У художнього додатку повинне існувати якість призначення, що має функцію направлення чи доповнення тексту. Зважаючи на це, функція ілюстрації змінюється і залежить від специфіки текстового матеріалу та соціальної групи населення, для якої книга була підготовлена. Так, функції ілюстрації як доповнення і спрямування відіграють значну роль при становленні людини й усвідомленні нею свого “Я”. Ілюстрація, що відповідає змістові тексту – безпосередня, конкретна і

зрозуміла особистості. Важливим чинником в ілюстрації є її національна приналежність та якісне і точне її відображення художником. Глибоке художньо-естетичне розуміння національних, етнокультурних особливостей дає змогу надати ілюстрації художньої виразності, особистісно-неповторного оформлення і доповнити символістичним значенням [5].

Ілюстрацію необхідно розглядати в єдності з текстом, багатогранному значенні художніх образів. Підтекст ілюстрації вказує на нові можливості художньої діяльності.

За таких умов ілюстрація виконує такі функції:

1. Соціально-ідеологічна функція ілюстрації з'ясовує, якою мірою ілюстрація є ефективним засобом ознайомлення читача з реальною дійсністю. Наприклад, наймолодша вікова група сприймає інформацію на емоційному і лише потім на логічному рівні. Кожна добре виконана ілюстрація викликає сильний психологічний вплив і спонукає до створення позитивного ставлення до об'єкта, що вона відображає.

2. Педагогічна функція ілюстративного матеріалу будується на основі окремих функцій, які в цілому створюють загальний позитивний вплив на учнів і формують їхню психіку відповідно до цілей та завдань виховання і навчання. Особливо слід наголосити на значенні ілюстрації при відображенні суті матеріалу, її впливі на мислительну активність особистості, на розвиток інтересів і культури споглядання.

3. Психолого-мотиваційна функція ілюстрації полягає у виявленні та розвитку певних розумових операцій, здібностей та мотивацій. Як та наскільки це можливо здійснити, значною мірою залежить від характеру і якості самих ілюстрацій: чи відображають вони ціле в усіх деталях, чи відображають лише те, що є значущим і спонукає думати, чи достатньо вони наочні та зрозумілі, чи вдало дібрана кольорова гама і т.д.

4. Естетико-ілюстративна функція ілюстрації є її специфічною особливістю. Ілюстрації створюють для того, щоб вони подобались і розвивали в нас смак до прекрасного, спонукали розвиток духовної гармонії [5].

Отже, робота над композицією ілюстрації вимагає:

- По-перше, глибокого та всебічного розуміння сучасних проблем ілюстративно-графічної продукції, а саме її функціонального призначення, технічних вимог поліграфії, регіональних особливостей художнього матеріалу. Це впливає на формування та розвиток розуміння студентом тих вимог, що ставляться до сучасної ілюстрації;

- По-друге, урахування особливостей психологічного сприйняття художнього образу, тобто дотримання композиційних законів при створенні візуальної форми, єдиного стильового оформлення всієї книги та врахування психологічних особливостей сприйняття візуального матеріалу різними віковими і соціальними групами;

- по-третє, можливості творчого самовираження студента, а саме його естетичних переконань, ставлення до героїв твору, розуміння проблематики твору та можливостей вираження в зоровій формі.

Це та база, завдяки якій митець може по-справжньому впливати на сприйняття глядачем художнього твору і на основі якого розв'язувати ті чи інші проблеми візуалізації образів. Ці особливості слід враховувати на практичних заняттях, що у свою чергу потребує використання новітніх досягнень педагогіки як один із методів роботи над розвитком індивідуальних творчих якостей студента.

Використання принципів технології „діалогу культур” для формування певного світогляду у студента обумовлюють вироблення стійких та ґрунтовних переконань, особистісного бачення художнього образу і вимагають знання законів та принципів композиції. Ця робота базується на загальних законах композиції, проте має і свої характерні особливості. Своєрідність ілюстрації як особливого типу графіки полягає в тому, що літературний текст диктує художні образи. Ілюстратор не має права відступити від нього, він повинен слідувати за письменником при характеристиці героїв, при створенні загального враження у змалюванні деталей. Проте в той самий час митець має право підкреслити ті риси в художньому творі, які здаються йому головними. За таких умов можна говорити про повноцінний розвиток творчої особистості митця, в основі якого лежить глибоке переосмислення різних поглядів, естетичних переконань та вироблення нової, більш досконалої системи власних цінностей.

Джерельні приписи

1. Аксенов Ю.Г. Рисунок и живопись. – М.: Искусство, 1963. – Т. II. – С. 124.
2. Богословский В.В. Общая психология. – М.: Просвещение, 1981. – С. 195, 238.
3. Волкотруб И.Т. Основы художественного конструирования. – К.: Вища школа, 1988. – С. 19.
4. Делакруа Э. Дневник Э. Делакруа. – М.: Искусство, 1950. – С. 488
5. Донской Г.М. Функции художественно-графического оформления учебника. – М.: Просвещение, 1989. – С. 30, 31, 34, 60.
6. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. – К.: Либідь, 2004. – С. 160, 161, 162.
7. Ковалев Ф.В. Золотое сечение и живопись. – К.: Вища школа, 1989. – С. 31.
8. Ростовцев Н.Н. История методов обучения рисованию. – М.: Просвещение, 1982. – С. 98.
9. Чистяков П.П. Письма, записные книжки, воспоминания. – М.: Искусство, 1953. – С. 128.
10. Шорохов Е.В. Композиция. – М.: Просвещение, 1986. – С. 4, 69.
11. Щипанов А.С. Юным любителям кисти и резца. – М.: Просвещение, 1981. – С. 110.
12. Ханко В.М. Відзначення ювілею О.Г.Сластьона // Народна творчість та етнографія. – 1981. – С.108.

ЗМІСТ

<i>Руслан Постолюкський. Вітальне слово</i>	3
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
<i>Владислав Вербець. Демократизація та гуманізація освіти: проблеми та перспективи</i>	5
<i>Петро Давидюк. Проблеми соціокультурного розвитку Рівненщини</i>	6
<i>Петро Кралюк. Проблеми педагогіки в контексті сучасних комунікаційних реалій</i>	7
<i>В'ячеслав Демченко. Особливості розвитку творчих здібностей молоді</i>	10
<i>Лариса Климанська. Потенціал креативності PR-спеціаліста</i>	12
<i>Владислав Вербець. Соціальна ідентифікація студентської молоді: проблеми та перспективи формування</i>	16
СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ	
СЕКЦІЯ І. ДУХОВНО-ТВОРЧІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ	
<i>Оксана Назарук. Соціальний досвід молодої людини як передумова реалізації соціального потенціалу</i>	19
<i>Лідія Мацевко-Бекерська. Дитяча література як засіб підготовки фахового педагога</i>	23
<i>Ольга Безкоровайна. Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності</i>	25
<i>Вікторія Вронська. Інноваційно-інформаційні та педагогічні технології у ВНЗ: проблеми ефективності та перспективи розвитку</i>	31
<i>Алла Фрідріх. Формування національної самосвідомості як основа розвитку духовного світу особистості</i>	33
<i>Тетяна Герасименко. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка</i>	35
<i>Марина Малиняк. Психологічні передумови формування художньої творчості студентів</i>	37
<i>Світлана Волошина. Професійна кар'єра молодої людини – шляхи і методи її формування, умови реалізації</i>	39
<i>Наталія Тимошук. Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання</i>	40
<i>Тетяна Ціпан. Формування морально-духовних цінностей підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань</i>	44
<i>Мирослава Якимчук. Формування культури духовності в обдарованій особистості студента як соціально-педагогічна проблема</i>	47
СЕКЦІЯ ІІ. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ	
<i>Олена Іщенко, Людмила Овсянкіна. Особливості формування моральних цінностей сучасної студентської молоді</i>	50
<i>Світлана Щудло. Якісна освіта як чинник адаптації молоді на ринку праці</i>	52
<i>Тетяна Потапчук. Духовний розвиток сучасної молоді: спроба теоретичного осмислення</i>	54
<i>Алла Кочубей. Духовно-моральне виховання студентів засобами народознавства</i>	56
<i>Людмила Сокурянська. Ціннісний вимір пострадянського студентства: теоретичні підходи та емпіричні результати</i>	60
<i>Олег Бойко. Дидактична технологія формування у майбутніх офіцерів готовності до реалізації управлінських функцій</i>	65
<i>Лариса Ковальчук. Організація педагогічної практики студентів класичного університету: компетентнісний підхід</i>	69
<i>Орися Ковальчук. Тестовий контроль у системі діагностування знань, умінь і навичок студентів</i>	73
<i>Олександра Максимець. Організація професійно-зорієнтованої поза аудиторної роботи студентів на базі навчального лабораторно-виробничого комплексу інституту</i>	76
<i>Марта Максимець. Педагогічна практика студентів факультету іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: реалії, проблеми, перспективи</i>	79
<i>Олександра Праць. Моральні засади правової культури майбутнього вчителя</i>	81
<i>Уляна Гуменюк. Ірраціональні переконання людини як бар'єр на шляху реалізації її духовно-творчого потенціалу</i>	83
<i>Євгеній Власов. Передумови формування навчального репертуару для студентів класу фортепіано музично-педагогічного факультету</i>	86
<i>Олена Никон. Психолого-педагогічні умови активізації творчої діяльності студента</i>	89
<i>Олена Попчук. Навчально-виховний процес як фактор формування професійної культури майбутніх фахівців</i>	92
<i>Наталія Грицай. Формування творчого потенціалу студентів під час проведення позакласної роботи в загальноосвітній школі</i>	96
<i>Галина Кардаш. Теоретично – методичні засади формування морально-етичного потенціалу студентської молоді</i>	98
<i>Олена Шершньова. Історико-культурний туризм в малих містах України як чинник формування національної гідності української молоді</i>	102
<i>Наталія Семенова. Роль особистісного самовизначення та ідентичності у формуванні сучасної гармонійно розвиненої особистості</i>	105
<i>Вікторія Юрченко, Тетяна Свердлова. До проблеми розвитку духовно-творчого потенціалу студентської молоді</i>	107

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ХОРЕОГРАФІЇ «ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ СУЧАСНОГО СТУДЕНТА-ХОРЕОГРАФА»

<i>Ірина Аксьонова.</i> Формування творчої особистості в хореографічному колективі	110
<i>Володимир Гордєєв.</i> Танець як феномен духовності традиційної української народної обрядової культури.....	114
<i>Ольга Гордєєва.</i> Дитячий хореографічний колектив та його роль у гармонійному розвитку дитини	116
<i>Роксана Горбачук.</i> Просторові дослідження в галузі сучасного хореографічного мистецтва.....	119
<i>Тетяна Лобан.</i> Вплив хореографів-новаторів джаз-модерн танцю на формування світогляду сучасного студента.....	120
<i>Лариса Волощина.</i> Альтернативні методики при викладанні хореографії у ВНЗ.....	122
<i>Ілона Легка.</i> Репертуар аматорського танцювального колективу як засіб виховання молоді	124
<i>Вікторія Кравчук.</i> Духовно-творчий потенціал хореографічного мистецтва: пошуки та перспективи	126
<i>Наталія Сагаль.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури.....	128
<i>Поліна Шеховцова.</i> Специфіка допрофесійної підготовки в контексті танцювальної культури Рівненщини	130
<i>Ірина Іванчук.</i> Історія розвитку танцю модерн У США.....	133
<i>Наталія Маткова.</i> Особливості виконання народно-сценічних танців України.....	135

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ ТЕАТРАЛЬНОЇ РЕЖИСУРИ «ФЕНОМЕН ДУХОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ДРАМАТУРГІВ»

<i>Юрій Мельничук.</i> Роль навчального репертуару в процесі формування духовно-творчого потенціалу студентів акторської та режисерської спеціалізації	138
<i>Володимир Богатирьов.</i> Духовна культура режисера у формуванні та реалізації задуму вистави	139
<i>Олексій Заворотній.</i> Сучасний театр, як діамант, повинен сяяти неповторними гранями.....	141
<i>Світлана Хабурська.</i> Навчальна вистава як засіб професійного та духовного зростання майбутніх режисерів драматичного театру	144
<i>Лариса Степанець.</i> Театралізоване масове дійство як фактор зростання морально-естетичного потенціалу студентської молоді	147
<i>Георгій Вовк.</i> Особливості особистісного самовизначення старшокласників у процесі театральної творчості.....	150
<i>Михайло Журавель.</i> Вплив духовного змісту трагедії на емоційну культуру глядача.....	152

НАУКОВО-ТВОРЧА ЛАБОРАТОРІЯ КАФЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО ПОЛІССЯ: ВИТОКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

<i>Олександр Старук.</i> Деякі аспекти формування духовної культури української молоді.....	154
<i>Любов Крайлюк.</i> Творча спадщина Ніла Хасевича у контексті морально-етичного та патріотичного виховання студентської молоді	157
<i>Ірина Локичук.</i> Збереження та розвиток традиційного серпанкового ткацтва села Крупове – передумова для вдосконалення і збагачення творчих здібностей молоді	159
<i>Ольга Чернюшок.</i> Художньо-педагогічна спадщина Г. Косміади – погляд сучасності.....	162
<i>Олег Городецький.</i> Композиційна робота з ілюстрацією як умова розвитку творчої особистості студента	164
<i>Тамара Забута.</i> Політична культура молоді як фактор конкурентоспроможності країни	168
<i>Борис Забута.</i> Молодь у процесі розбудови „Суспільства знань”	170
<i>Марія Вакульчук.</i> Формування духовної культури студентської молоді засобами благодатного слова.....	172
<i>Лариса Костюк.</i> Окремі аспекти викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	175
<i>Маргарита Вдовенко.</i> Проблема „східної” та „західної” двомовності серед студентської молоді у контексті сучасного розвитку України.....	178

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СЕМІНАР «ДУХОВНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ»

<i>Марія Вербець.</i> Соціальні та морально-етичні орієнтири у формуванні світогляду молоді	180
<i>Майя Корнійчук.</i> Електронні ресурси – нова модель організації бібліотечно-інформаційного обслуговування студентської молоді	181
<i>Людмила Мартинюк.</i> Бібліотека, як один з духовних ресурсів суспільства	183
<i>Сергій Кравченко.</i> Читацькі інтереси сучасної молоді в контексті її духовного розвитку	184
<i>Марина Портянко.</i> Принцип багатоаспектності у формуванні фондів бібліотек на допомогу духовному розвитку молоді.....	187
<i>Ніна Тивончук.</i> Літературне краєзнавство як чинник формування духовності молоді та збереження культурної спадщини краю.....	188
<i>Тамара Саркіянс.</i> Формування у молоді громадянської позиції, національної самосвідомості, культури і духовності засобами бібліотечного впливу	190
<i>Марія Третяк.</i> Періодичні видання в структурі читання молоді.....	192
<i>Віра Цицюра.</i> Виставкова діяльність бібліотеки як чинник творчої реалізації студентської молоді.....	193
<i>Валентина Дамецька.</i> Формування екологічної культури як складової духовного становлення підростаючого покоління	195
<i>Ольга Загиней.</i> Національно-патріотичне виховання підростаючого покоління засобами української літератури.....	196
<i>Раїса Щербан.</i> Бібліотеки на допомогу реалізації екоетичного імперативу	198

Наукове видання

«ДУХОВНО-ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ»

Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції

18-20 травня 2006 року

Редакційна колегія:

Руслан Постолюк – ректор Рівненського державного гуманітарного університету, Заслужений діяч науки і техніки, професор;
Владислав Вербець – професор, декан художньо-педагогічного факультету;
Андрій Сяський – професор, проректор з наукової роботи;
Анатолій Воробійов – професор, проректор з навчальної роботи;
Степан Шевчук – професор, директор Інституту мистецтв, зав. кафедри українознавства художньо-педагогічного факультету;
Володимир Виткалов – професор, зав. кафедри культурології художньо-педагогічного факультету;
Володимир Годовський – професор, зав. кафедри хореографії художньо-педагогічного факультету;
Володимир Богатирьов – доцент, зав. кафедри театральної режисури художньо-педагогічного факультету;
Микола Новоселецький – професор, декан факультету з довузівської підготовки, післядипломної і регіональної освіти;
Марина Малиняк – диспетчер деканату художньо-педагогічного факультету

Відповідальний за випуск – **Владислав Вербець**

Комп'ютерна верстка та макет – **Вікторія Кравчук**

Формат 60*84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Romans.
Друк різнографічний. Ум. друк арк. 26,83. Наклад 100 прим. Зам № 14/1

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, вул. С. Бандери, 12

«Духовно-творчий потенціал студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми формування та реалізації»: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції 18-20 травня 2006 року. – Рівне: РДГУ, 2006. – 204 с.

ISBN 966-7631-96-1

УДК 379.82

ББК 74.58+8840